

123

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

ΚΕΝΤΡΟΝ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΑΤΛΑΣ
'Αριθ. Έρωτ. Ορ. I, 23 / 1970

Α'

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

✱

ΑΘΗΝΑΙ 1968

ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Διμ. 1969 / 70 Φεβρουαρίου 1970

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. 'Εξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κωμόπολις)... Μάνδρα.....
(παιλιότερον ὄνομα: Μάνδρα-Τρικύρ, 'Επαρχίας... Σάνδης,
Νομοῦ... Σάνδης.....
2. 'Ονοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος Μαρ.ία
... Κοψίδου... ἐπάγγελμα... διδασκαλίας
Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις... Μάνδρα-Σάνδης
Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον... 17 ^{ἔτη} 1953.-1970
3. 'Απὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες:
α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον... Παγόπουλος... Κωνσταντῖνος

.....
ἡλικία... 82 ἔτη γραμματικαὶ γνώσεις... Εὐλείαφορος

... Δημοτικῶν... τόπος καταγωγῆς... Σερδίκαν

... Ν. Μομφερὰς... Μ. Ἀθῆναις

... Παγόπουλος... Αθανάσιος... 4ος γυναικῶν 1920

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- 1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίζοντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ
βοσκήν ποιμνίων; Αἱ γόνιμαί περιχαὶ προωρίζοντο διὰ
σποράν καὶ αὐαὶ ἀγόναι διὰ τὴν βοσκήν ποιμνίων.
'Υπῆρχον αὗται χωρισταὶ ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικὰ διαστή-
ματα; Ν. ὑπῆρχον... χωρίζεται.....
- 2) Εἰς ποίους ἀνῆκον ὡς ἰδιοκτησίαι; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα,
δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς· β) εἰς γαιοκτημόνας ('Ελληνας ἢ ξένους, ὡς
π.χ. Τούρκους)· γ) εἰς Κοινότητας· δ) εἰς μονὰς κλπ. ....
Ἀνῆκον εἰς τοὺς χωρικοὺς καὶ εἰς τὴν μονήν τοῦ χωρίου
- 3) 'Ο πατὴρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν
γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν
του; ... Ναι... ἀδελφῶν...

β'. 1) Οί κάτοικοι ασχολούνται μόνον εις την γεωργίαν ή μόνον εις την κτηνοτροφίαν ; ή συγχρόνως εις αμφοτέρας, δηλ. τήν γεωργίαν και τήν κτηνοτροφίαν ; Οί... κάτοικοι... ασχολούντο... και με τήν γεωργίαν... και κτηνοτροφίαν

2) Οί τεχνίται (δηλ. οί βιοτέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καί εἰς τήν γεωργίαν ; ..... Ναί .....

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων· ποῖοι εἰργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὅρους ; ὡς ἄτομα ἢ μὲ ὀλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ; Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα τῆς μονῆς τοῦ χωρίου των εἰργάζοντο ὀλόκληροι οἰκογενεαί.

2) Πώς έκαλούντο οὔτοι; (κολλήγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημα-
κατόροι κλπ.) ἑταῖοι. Ποία ἦτο ἡ κοινωνική των θέσις;...
ἡ αὐτὴ... μὴ εἶναι κοινωνία δροχωρίων

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή των; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρήμα;) εἰς. χρήμα.
4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάζαι; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὰ θερίσια,
τὸ ἀλώνισμα, τὸν τρυγητὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον; Ἀπὸ ποῦ
προήρχοντο οὗτοι; ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες; ποίαν
ἀμοιβὴν ἐλάμβανον; ἡμερομισθίου εἰς χρήμα ἢ εἰς εἶδος; Ἐχρησι-
μοποιοῦντο ἐργάζαι. ἄνδρες καὶ γυναῖκες. δι' ὅλον
τὸν χρόνον καὶ ἐλάμβανον ἡμερομισθίου. εἰς χρήμα.

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρεταί) ἢ δοῦλαι; Ἐάν ναι, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο; Ἐχρησιμοποιοῦντο: δοῦλοι καὶ προήρχοντο ἐκ τοῦ χωρίου τῶν

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου πρὸ ἐπὶ ἡμέραν δι' ἀνέρες
ἐργασίας ; ... ἐμ. μ. ο. ν. ... ἐν τῷ χωρίῳ ... τῶν ...
καὶ ἔρχοντο ἐν τῷ κτήματι τῶν ...

β) Ἐπ' ἡγαῖναν ἐποχικῶς: ὡς ἐργάται..... ἢ ὡς τεχνῖται
κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), πρα-
ματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ.; ....) ~~Ο~~ ~~Χ~~.....

δ'. 1) Πώς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (με καῦσιν: α) τῆς καλαμῖδας μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος; ....

..Τὰ χωράφια...καλαιότερον? ἐλιπαίναν...
...το... με ζωϊκὴν κόπρον... βοῶν...
...αἰγοπροβάτων... κλπ.) .....

2) Πότε ἐγινε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; ... ἐ.δ. ... ?' ἐτος ... 1936 .....

ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; ..Τὸ εἰδμερῶν ἄροτρον,

1) χρησιμοποιοῦνται τὸ ?' ἐτος 1931. Αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ τὸ 1990

1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.).

Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος;

Ποῖος κατεσκεύαζε τὸ ἄροτρον τούτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγίνετο ἡ προμήθεια αὐτοῦ; ..Τὸ εἰδμερῶν μονόφτερον ἄρο-

τρον... χρησιμοποιεῖται... εἰς καὶ εἰς...

εἰδους καλλιέργειας. Ἡ προμήθεια ἐγένετο ἀπὸ τὴν Αἰ. Τραπεζαν

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἄρότρου με τὰς ἀντιστοιχοῦς ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου. ....

1. .... 4. .... 7. .... 10. ....

2. .... 5. .... 8. ....

3. .... 6. .... 9. ....

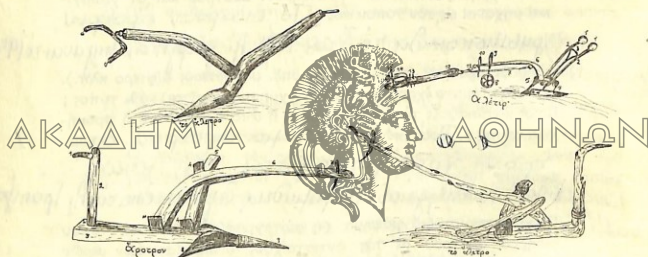
2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει;) ... ἐ.δ. ?' ἐτος ... 1925

3) Μηχανὴ θερισμοῦ ... ἐ.δ. ?' ἐτος ... 1950 .....

- 4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν) τοῦ 1950.....
 5) Μηχανή ἀλωνισμοῦ τοῦ 1935.....

στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ
 παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον τὰ ξύλινα ἄροτρα
 τὰ κατεσκεύαζον οἱ ἱδίοι ἀγρόται

- 2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἄρότρου εἰς τὸν τόπον
 σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
 εἰς τὸ χρησιμοποιοῦμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκο-
 νιζόμενα ἐνταῦθα ;

- 3) Ἰχνογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾷ-
 ται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς
 ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν
 ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

1.	6.	11. ....
2.	7.	12. ....
3.	8.	13. ....
4.	9.	14. ....
5.	10.	15. ....

(1) Ἐὰν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Ἐὰν ὑπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρίθμησην).

- 4) Τὸ **ὕνι**. Τὸ ὑνὶ τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὄλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφιών ; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. - Ἰχνογραφήσατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὑνὶ (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἔαν εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρῆσιν ἐκάστου.

ἔδ... ὑνὶ... ποῦ... ξυλίνου... ἀρότρου
... ὑπο... ἐν... διὰ... φων... ἀροτρίασιν... ὁλων
... τῶν... εἰδῶν... τῶν... χωραφιών... ἔδ... μὲν... ὁ... φτερον

ὕνι

ὕνι μόνοφτερον

- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου;.....

- 6) Ἦτο (ἢ εἶναι) κατασκευασμένη ἐκ ξυλοῦ ἢ σιδήρου; **ἔκ ξυλοῦ**

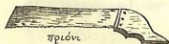

χειροσάκος

ἄριδα

- 7) Ἐργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου (π.χ. σκεπάρνι, πρίονι, ἀρίδι, ἀνάρρι, ξυλοφαί κλπ.).....

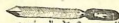
ἔργαλεῖα... ποῦ... ἔχρησι... μαποιοῦν... ἔκ...
... πρίονι... ἔκ... ἀρίδα... ἔκ... σκεπάρνι... ἔκ... ξυλοφαί

πρίονι

ἀρίδα

πρίνι ἢ ξυλοφαί (ἀνάρρι)

8) α) Διὰ τὸν ἄροτον (ζευγάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμο-
ποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) : βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ.
ἵππος, ἡμίονος, ὄνος. .. *ἔχρησιμοποιοῦντο... βόες*

β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο
ζῶα ἢ ἓν ; .... *δύο* .....

9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός ;
... *ἦτο καὶ εἶναι ἀναγκαῖος... ὁ ζυγός...*

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ
ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα
μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ (π.χ. λουριά, λούρα, ζεύλες, πιζεύ-
λια κλπ.). ... *Διὰ τὸ ζευγαριεῖσθαι μὲ δύο ζῶα ἔχρησιμο-*

ποιεῖτο. ἢ... ἔβλεπε... ζυγὸν ἀναγκαῖον... ὁ ζυγός
ἔχρησιμοποιετο... μὲ δύο ζῶα... ὁ ζυγός... ὁ ζυγός
ἔχρησιμοποιετο... μὲ δύο ζῶα... ὁ ζυγός
σχ. 1

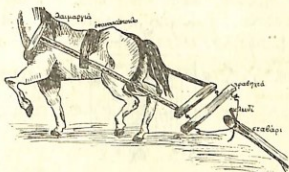
10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτερως τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν
τόπον σας. ....

11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινίου,
ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ : λούρα, κουλλούρι),
προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα ; (Σχεδιάσατε
αὐτόν). *ἔλεγετο... ν. τ. ο. χ. ι. ν. β. ι. λ. κ. ι.*

12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἐνὸς ζώου ; ... *δὲν ἔγινετο*

Πῶς γίνεται ἡ ζευξίς του (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον ; .....

Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν,
 ἣν ὁπρίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῷον διὰ νὰ προσδεθῇ
 εἰς αὐτὴν τὸ ἄροτρον.....

ζ'. Ἀροτρίασις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

α) Ποίος ὥργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον) ; 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος)· 2) γυναῖκα· 3) ὑπηρέτης. Σημειώσατε ποῖα ἢ συνήθεια εἰς τὸν τόπον σας. Παλαιότερον καὶ
ἐνήμερον... ὥργωνεν ὁ ἄνδρας... ὁ ἰδιοκτήτης
ἢ το... καὶ... ὁ... ἰδιοκτήτης

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε, εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν) κατ' ἀρχὴν... ὁ ζυγὸς...
μπαίνει εἰς τὸ αὐλάκι... καὶ συνδέεται μετὰ τὸ... τὰ
κίτρινά... παύσαντες τὸ δεξιὸν βοδιὸν τὴν δεξιὰν ἐξώμην καὶ βάζουν τὸ
βοδιὸν εἰς τὸν... καὶ ξαναπερνῶν τὴν ἐξώμην τὸ δεξιὸν βοδιὸν
 2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηρεῖον ἄροτρον. γίνεται μετὰ τὸ ἀριστερὸν βοδιὸν
ὁμαλῶς... γίνεται τὸ ζεύξιμον... καὶ... εἰς...
τὸ... διδμοῦν... ἄροτρον...

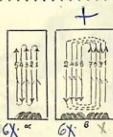
3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῶον) κατὰ τὸ ὄργωμα· μετὰ σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζῶων ἢ ἄλλως ; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία).
Παλαιότερον... τὰ ζευγμένα... ζῶα... κατευθύνοντο
μόνα... τῶν, ἐνήμερον... κατευθύνονται... μετὰ
σχοινία τὰ δεξιὰ εἶναι δεμένα εἰς τὰ
κέρατα.

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγένετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένης αὐλακας (αὐλακιές) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

Τὸ ὄργωμα παλαιότερον? ἐγένετο... εὐφραίναν με
τὸ... εὐχ... α... εὐφραίναν... εὐφραίναν με... εὐχ... α...

ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β);

Σημειώσατε με τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐάν ὑπάρχῃ ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορά καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγένετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορὰς ἢ σποριάς, ντάμιες, σιασιές, μεσθριάδες κ.λ.π.); Παλαιότερον, ἢ ἀπορὰ ἐγένετο... με...

εὐφραίναν...

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἡ σποριά); με αὐλακιάν; ... Ν. α. Ι...

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορά τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον με σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιηῖται ἄροτρον; ... εὐχ... εὐφραίναν... εὐφραίναν...

εὐφραίναν...

- 7) Ποῖοι τρόποι ἡ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων με τὸ ὑνί: καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ. ... με... εὐφραίναν...

καλλιέργεια...

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σποράς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων ἢ ἄλλων. .... *ἐν... τοῖς... καὶ λοκοῦρι. ν.α.* ..

γ) Ἀροτρίσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σποράς :

- 1) Διὰ τὴν σπορὰν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ. *Παλαιότερον...? ἐξίνοντο δύο ὀργώματα... τὸν... τοῦ... καὶ... ἄλλοι... ἐξίνοντο... ἔλεγοντο... ἀχταρμάδες...* ..

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Ἀπευτίναστε ὁμοίως, ὡς ἄνωτέρω)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δέον νὰ ἀφεθῇ ἀσπαρτὸν τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρὰ νάπασιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σιτάρι ἢ ἄλλο δημητριακόν....

ἐν... ἔτος. ..

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιεργείας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποίαν ἐποχὴν; *Διὰ... καὶ... δύο ὀργώματα...*

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκευὴ χρησιμοποιοῦνται: α) κατὰ τὴν σπορὰν. π.χ. τὸ *δισάκι* εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους; *ἔχρησι. μοποιεῖτο... χεῖρ... ἢ... π.ενεκέ...* ..

β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχὸν ἄλλα μέσα): 1) καθαρίζονται: τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὕνι κατὰ τὴν ἀροτρίσιν (ὀργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὅποια κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἔλλειψοειδῇ σιδηρᾶν ράβδον, ἢ ὅποια ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον; .. *μξ... πλν...*

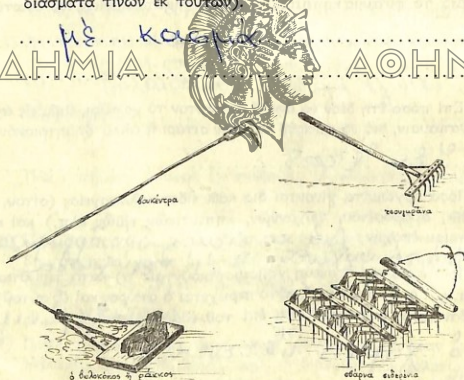
*.. τβούρκεντρα... ἡ δοκοῖα... βάλων... πλν...
" ἄγει... μίχ... ξύλα... κοῦ... δυομαφοῦσαν... ξιόνι*

2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα); ..... *.. ν. αἰ... μξ... πλν... ξν. λινκν.*

... β. β. αἰ. ν. αἰ... ὅπως δείχνει... ἐκ... ἄχ... 1....

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποὺ δὲν ἔχουν ὄργωθῇ (μὲ σκαλίδα, τσαπί κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφή ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματα τινων ἐκ τούτων).

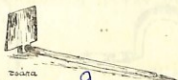
*... μξ... κα...
ΑΚΑΔΗΜΙΑ... ΑΘΗΝΩΝ*

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἢ τσάπα κ.ἄ. (Σημειώσατέ τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν) .....

..... ἢ καὶ εἰς 2 καὶ 2 .....

- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγάν) εἰς τὸ ὄργωμα καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὡς καὶ αἱ ἐργασίαι ποῦ ἐκτελοῦν

..... (ὁ... ζευγολάτης, μόνος... τὸν ὄργωνε
χωρίς... βοήθους .....

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπορὰν ὀσπρίων. Πῶς ἐγένετο ἡ σπορὰ καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου εἶδους.

..... ἐκαλλιεργοῦντο καὶ καλλιεργοῦνται
χωράφια καὶ ὀσπρία... εἰς... καὶ... ἡ σπορὰ
ἐγένετο... ἢ... χωρὶς .....

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν ζώων π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ἄ.

..... τὰ... γρά...
χωρὶς... φ.α. .....

- 9) Πῶς ἐγένετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμηλῶν ἐσπέρνοντο ἢ ἐφύτευοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιές (βραγιές) καὶ ἄλλως.

..... ἡ ἐκτέλεση... εἰς... αὐλάκια
ὁμοίως... καὶ... ὁμοίως .....

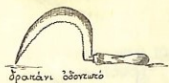
Β. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἔργαλεϊα θερισμοῦ.

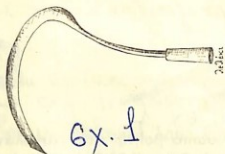
- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά. (Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.) ... *Μ.Ε. ....*
δρεπάνια καὶ θροάφοντα κόσσης

δρεπάνι ὀδοντωτό

6x.1

δρεπάνι
με κόψη

Ἐάν ᾤσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε. ....

... ἔκπληκτον καὶ διακρίνον·
καὶ δρεπάνια ἔκπληκτα καὶ διακρίνον
πρὸ 6x.1

2) Μὲ δρέπανα ἢ μὲ παῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσης) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα). *μ.ε. κόσσα*

6x.2

6x.2

3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν). ....

ἦτο ὁμαλὴ

4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβή του· (σχεδιάσατε ἢ φωτογραφήσατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο; ....

Ἡ χειρολαβὴ ἦτο αἰκίον ξύλον
Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς ἐλέγχετο μαχαίρι

5) Ποῖος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἐργαλεῖα; (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ἄ.) ... *οἱ θυγατέρες καὶ ἐγγεῖνοι*

..... *τὴν ἐμερτήν* .....

6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μὲ τὰς χεῖρας, δηλ. δι' ἐκριζώσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθιῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζώων (τῆς ρόβης κλπ.) ... *οὐχί* .....

β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μὲ τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερὸν μέσον ὁ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σίκαλις κλπ. ... *οἱ θυγατέρες καὶ ἐγγεῖνοι* .....

2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένουσι) εἰς τὸ χωράφι μαζί μὲ τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται). ....

ἀκαθάρτα, ἀπαρκαλόμενα, ἀσθῆνη

3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ), τὰ ὅποια παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοῦς τὰ δράγματα (δραξίς, πιάσματα, χερίδες, χερόβολα) τῶν σταχυῶν καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θεριστὰι ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα; ... *οἱ ἴδιοι θερίζουσι καὶ ἀποδέχονται καὶ τοῦ ἐδάφους καὶ τὰ χερόβολα* .....

4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χερίδες) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλά ὁμοῦ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα τῆς χειρὸς) χωριστὰ; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχυῶν εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταγρῶνονται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς) ... *τοποθετοῦνται τὰ χερόβολα ἑξ ἑκαστοῦ μαζί καὶ εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν* .....

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-
λοῦνται ἀγκαλιές. .... τ.ε.ω.τ.ε.δ.ε.ς .....

γ. Οἱ θερισταί.

- 1) Ποιοὶ θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
σκοπὸν ἀπὸ ἄλλου τόπου καὶ ποῖον ; .....

ἡδὲ θερίζον ἄνδρες καὶ γυναῖκες
χωρὶς νὰ ἤρχονται ἀπὸ ἄλλου ἐργασίας

- 2) Πώς ἡμείβοντο οὗτοι· μὲ ἡμερομίσθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'
ἀποκοπὴν (ξεκοπῆς). Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβὴ εἰς χρῆμα ἢ εἰς
εἶδος ; Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἀνευ
φαγητοῦ ; (Παραθεσάτε μὲ τὰς πληροφορίας καὶ τὴν σχετικὴν
εἰς τὸν τόπον σας ὀνοματολογίαν). μ.μ.ε.ι.δ.α.ν.τ.ο. ...

μ.ε. μεροκάματο καὶ μ. ἀμοιβὴ εἰς
εἶδος χρῆμα. Τὸ ἡμερομίσθιον : ἀνευ
μετὰ παροχῆς φαγητοῦ.

- 3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμὸν ; Ἐπίσης κατὰ
τὴν ἔναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
λοντό τι εἰς τὴν μέσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
κόπωσιν (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ; .....

καὶ οἱ ἄνδρες καὶ οἱ γυναῖκες ἔφερον εἰς τὴν
ἀριστερὰν χεῖρα τὴν ταλαιφαιρὰν.

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ; .....

Ἡ ἡμέρα τοῦ θερισμοῦ..... ἦτο ν.....
 21^η Μαΐου.....

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά. .....

τραγουδοῦσαν
 διαφορά τραγούδια... οχι σχετικα
 με... τὸν θερισμόν.....

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθήριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχυν ποὺ μένουν ἀθήριστοι ; (Εἰς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ με τοὺς ἀποκοπέντας στάχυν πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάθην, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.)

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι ἔθιμον. .....

Τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ
 θερισμοῦ ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα
 μέρος ἀθήριστον καὶ κατόπιν
 τοῦ θερισμοῦ σταυροειδῶς.....

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχύν.

- 1) Πότε ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα, ἥτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχύν. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν ; Τὸ ἔσπερας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυν εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; .....

Ἀμέσως μετὰ
 τὸν... θερισμόν.....

- 2) Πώς ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχους καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χεριές, ἀγκαλιές ; Πώς ἐδέοντο· με κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελονοειδεῖς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δεματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.. *Καίου..*

*τὰ... δεμάτιασμα... οἱ... γυναῖκες... κοντα-
λοῦσαν... τὴν... τερεξέ... καὶ... οἱ... ἄνδρες... ἔδενον
τὰ... δεμάτια... μὲ... δεικνύ... ἀπὸ... τοῦ... ἰδίου
τοῦ... βιταρι... καὶ... μὲ... ἐργαλεῖον...
τοῦ... θειοχρ... τοῦ... δεικνύ... καὶ... ἀνο-
μά... γκα... κα...
.....*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκentrώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δεμάτια συνεκentrώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο ; .....

*Τὰ... μὲν... δεμάτια... ἀναφέροντο... εἰς
ὠρισμένα... τοῦ... χωροῦ... καὶ
ἐπιβάλλοντο... οἱ... θειοχρ... ἔχοντο
ντοκουρζοῦν... καὶ... οἱ... περιστῆσαν
15 δεμάτια.*

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ; *Ἀπὸ τότε πὺν ἤλθαν ἐδῶ*

Πότε γίνεται ἡ σπορά ἢ τὸ φύτευμα αὐτῆς... Τὸν Φεβρου-
άριον... μὲ... Μαΐου...

- 2) Πῶς ἐγένετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισιμο) τῶν γεω-
μήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ
ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ
ἀρότρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ
φωτογραφίαν. . . . . μὲ ἄροτρον . . . . .

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σπανοῦ.

Γ^ο
(ἀχυρον),

- 1) Ὑσσηνίζετο παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν χειμῶνα μὲ ξηρά χόρτα (π.χ. ρανόν, τριφύλλι, βίκαν); Ἐάν ναι, περιγράψατε πῶς ἐγένετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ κοπή, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ.....

ςΗ... διατροφή των ψυχών γίνεται
 με... ευχαρίστητον και ευφροσύνη.
 καρπός... (ε. π., κριθείς, βρώτης)

- 2) Πότε θηριζέτο ο σάνος και με ποιον έργαλειον (δρέπανον, κόσσαν κ.ά.).
- μέ κόσσα
- (Παραθέσατε και σχεδιάσματα ή φωτογραφίας).....

- 3) Ζήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμοποιοῦντο ; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετικὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας) Στὸν... δερμάτιον... ἡ... κοῖτα
 εἰς... δὲ... ἄχυσαν... τοῦ... ξύλινον...
 ..δεκρίαν... ..

Γ' ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορὰ τῶν δερματιῶν πρὸς άλωνισμόν. Συνεκεντρώνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ άλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ. ....

... Συνεκεντρώνοντο
 .. εἰς... τοῦ... ἀλὼνι... ..

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς άλωνισμόν δερμάτια. Εἰς τινὰς τόπους λέγεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά, θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις; εἰς σωρόν; ὕπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθετήσεως; ὁ χώρος

ἡ καλεῖτο ἀλὼνι καὶ ὁ τροπὸς τοπο-
 ..θετήσεως... πρὸς... ἀλὼνι... ..

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας ἀλὼνι διὰ τὸν άλωνισμόν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρισμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τῶν ἄχυρα εἰς ἄλλον χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ ἀλὼνι; ἔχοντο... ..

... ἀνέκαθεν... τοῦ... ἀλὼνι... ..

- 4) Ποῦ κατασκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἀλὼνι. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς ποίαν θέσιν; ... ἀλὼνι... τοῦ... χωρίου... ..

- 5) Τὸ ἀλώνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ;
ἐὰν τοῦτο ἀνήκη εἰς πολλὰς οἰκογενείας, πῶς γίνεται ἡ χρῆ-
σις του, δηλ. με ποίαν σειρὰν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; ....

Ο... καθὲν αὖ... εἶχε... τὸ... δικόν
... αὐτὸν... ἀλώνι... ..

- 6) Ἀπὸ πότε ἀρχεται τὸ ἀλώνισμα καὶ πότε λήγει ; ...
... ἀρχίζειν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς... καὶ... τελειώνει...
... τοῦ ...

- 7) Εἶδη ἀλώνιων (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματά-
λωνο (με δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (με δάπεδον
ἐστρωμένον με πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχε-
διάσμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ) ...

... ἀλώνιων... ..
... ..

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἀλώνι ἐκαστον ἔτος πρὸ τῆς ἐναρξέως τοῦ
ἀλώνισμοῦ (π.χ. τοῦ χωματάλωνου· καθαρισμός αὐτοῦ καὶ
ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ χωρὶς τοιχώματος, ὅπου ὑπάρ-
χει, με πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν
καὶ ἀχύρων) ...

... ἀλώνι... ..

... ..

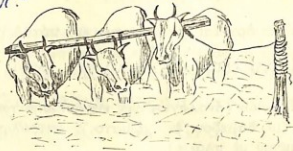
... ..

- 9) Ἡ ὥς ἂν ἀνω προετοιμασία τοῦ ἀλώνιου καὶ ἡ ἐναρξίς τοῦ ἀλώνι-
σμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ; ...

... ..

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἀλώνι τῶν δεματιῶν, ὅπου
ὑπάρχει ἀλωνόστυλος, ὡς καὶ τὸ ἄπλωμα τῶν σταχύων πρὸς ἀλω-

Οι άνθρωποι κερμαίνουν τα δικά τους από τα δικά τους
τα καταδικάζουν. Η ειν. από δ. ο. ήν καταδικάζει.
προς τα ήν. και τα σάγνα προς τα ήν. και σε ήντος
0, 30 έκατ.

- α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχυῶν διὰ τῆς καταπατήσεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.). Πολλαχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλωνιοῦ ξύλινος στῦλος, ὕψους δυο μέτρων (καλούμενος σπηγερός, στρούλουρας, δουκάνη, βουκάνη κ.ά.), ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐξαρτῶνται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦνται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τῶν ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλικῶς, «νὰ ἔρχωνται γύρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα. . . .

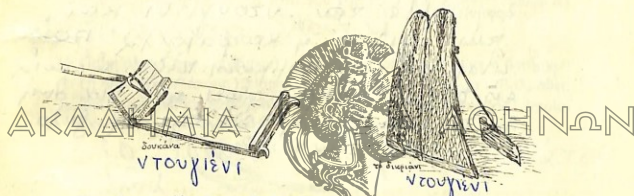
ΟΙ... ἄνθρωποι ἐβίων τε καὶ ψυχὰς ἀτόμους καὶ ἀσώματα
ἐκείνην ἐνα... εἰδος τοῦ λεγόμενου κτισμένου.
ἡ... δοκέει... τοῦ θεοῦ... εἶναι ἐν τῇ φύσει.

— 20 —

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχνογραφήματα).....

.... Δὲν... ἔβυνδαρον το... μὲ... ἀλωνόστυλο

- γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἀλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μηχανικὸν ἀλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶς εἰς ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐζευγμένων ζώων, σύρεται δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἀλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων διὰ τὸν ἀλωνισμόν των.

Σημειώσατε, ἐὰν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἀλωνιστικὸν τοῦτο μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάνα, δικριάνι, βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμερον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητριακά. Ἠλωνίζοντο (ἢ ἀλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακά με ἀλωνιστικὸν μηχανήμα; Μήπως π.χ. ἡ κριθὴ καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκιά, ρεβίθια κ.ἄ.) ἦλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνυομένων καὶ περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων; .. το... ἀλωνόστυλο

μηχανήμα... ἐλάντο... ντουγιενι... καὶ... το... ἐπρο-
μυώνοντο... ἀπὸ... ἀλλο... το... Μ.Θρίαν,
ἔχρησιμοποιετο δὲ... ὅλα... τα... δημητριακά

δ) 'Από ποίαν ώραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἄλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ νὰ ἐπαναληφθῇ τὴν ἐπομένην. ;.....

Ο. Δωκιμός. Αρχίφ. οικό. κυ. 9, κραινή
 εμ. τίν. 3^η. διαχαρακτική. γ.
 είν. βίβα. 2. βομδα. 2. 2. ο. κειρο.

12) Ποια άλλα άλωνιστικά έργα λεία είναι ἐν χρῆσει; (Εἰς τινας τόπους χρησιμοποιοῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὁποῖον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δουκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν): ... Μ. ἔ. τῶν ... ντου νι νι. καὶ ...

[illegible]

13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἄλωνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὁποῖον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκόππους στάχους ; ... μὲ τὰ δικράνια . . . . .

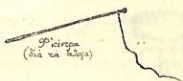
... τους στόχους ; ... μ.ε. ... το ... δεκαετία ... ...

14) Ὅτι ἐν χρήσει εἰδικῆ ἀλωνόβεργα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύπημα τῶν ζώων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ φ' ἐκέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποία ἡ κατασκευὴ τῆς ; (Σχεδιάσατε τὴν ράβδον αὐτὴν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΚΕΝΤΡΑ Π. ΟΙΚΟΓ. Μ.Τ.Ο.
1,50 μ.

- 15) Πώς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἐνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἐνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἤλωνίζοντο καθ' ἡμέραν ?

...ἐλάχυντο... ἑπτὰ...
...καὶ... ἡλωνίζοντο... μὲν... ἑπτὰ...
...τῶν... ἡμέραν...

- 16) Πώς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχνισθοῦν διὰ τὰ ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν ; (Ἐν Κρήτῃ : μάλαμα)

...ἐλάχυντο... λαμνί...

- 17) Ποιοὶ ἀλωνίζουσιν : ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς μὲ ἴδικα του ζῶα ἢ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν ἀκόμη) εἰδικοί ἀλωνισταὶ (ἐν Αἰτωλίᾳ : βαλμάδες, δηλ. τσοπάνηδες, καλούμενοὶ ἀλωναραῖοι καὶ ἀγωγιάτες), οἱ ὅποιοι εἶχον βοδία ἢ αἰγὰ καὶ ἀνελάμβανον τὸν ἀλωνισμόν ;

...ὁ ἴδιος... γεωργὸς... μὲ ἴδικά του...
...ζῶα...

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου μὲ ζῶα καὶ μὲ ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχυν ; π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν μὲ χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ μὲ ἄλλον τρόπον ; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).

...ὅχι...

- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο· ἐκ ποίου ξύλου κατεσκευάζετο· πόσον μῆκος καὶ πάχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του ;

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγένετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλὴν;
 Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγένετο (ἢ γίνεται) χρήσις τοῦ κοπάνου
 (π.χ. φακῆς, ρεβιθιδῶν κλπ.). Διὰ τὸ κοπάνισμα τῶν
ψυχανθῶν... ἐγένετο χρήσις τοῦ κοπάνου. ε.χ. 1

κόπανος στρώματος

ε.χ. 1

ξύλο κοπανιζαντὸ διὰ τὸ κοπάνισμα
 μικροῦ καρποῦ δημητριακῶν...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγένετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν
 τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν ; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο
 ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά ;
 Πῶς ἐγένετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων
 παραγωγῶν ; Ἐγένετο μόνον ἐκ τῶν μελῶν
τῆς οἰκογενείας

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα.
 Ἐγένετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου ; Πόσαι
 στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν ;
 Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καὶ εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχους, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας) .....

.....
.....
.....
.....

- 22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζώων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐὰν ναί, ποῖα ;
Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ; .....

.....
? ! 0 x 1 .....
.....
.....

- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἔγινε χρήσις ἀλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας. Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνεταιρισμός κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς) Τὸ ἔτος 1935 .....

καὶ ἐφάρμοζοντο μετὰ τὴν ἀποθήκευσιν

β'. Λίχνισμα

- 1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχυες, ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα· (ἐν Αἰτωλίᾳ : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Με ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα· πῶς λέγεται τοῦτο· (εἰς Κρήτην : θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δικριάνι, ἀλλαχοῦ : δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ? ἔλεγοντο... λαμνί .....

καὶ ἐφάρμοζοντο μετὰ τὴν ἀποθήκευσιν
... τοῦ... ἀνομαζέτο... θουργκί, καὶ...
... τὸ... λίχνισμα... μετὰ τὸ χιανισμα...
... εἶναι... ξύλινος .....

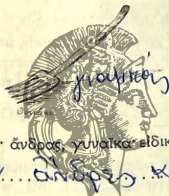
Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ;
Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμόν τοῦ ἀχύρου

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται ἡ ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μα-
χαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πράξιν ταύτην
καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἐπιμον τοῦτο. *Ο. ὁ χαίματι φορεῖται*
... ὁ ὠρὸς ἐπιμαίνεται ... εἶχε ὁ χιμ ... ἐπὶ μὲν

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο :
φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο. *μ. ε. ... τὸν*
... χιμνικα

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνᾷ (ἀνεμίζει)· ἄνδρας, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστὴς ἐπ' ἀμοιβῇ ;
... ἐλίουφον ... ἄνδρες καὶ γυναῖκες

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὅποια μετὰ τὸ
λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ· (εἰς τινὰς τόπους καλοῦν-
ται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κον-
τύλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δεύτερον ἁλώ-
νισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;
... ἐλάντο καβούρι ... ἀποχωρίζεται ...
... πὸ ... νιερμόνι ... καὶ ... ἀπὸ ... δέμα
... Δέν ... ἐλάντο ... δεύτερα ... δελώνισμα

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζεύσις τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἁλώ-
νισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἁλώνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα καὶ καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
 ηθίζεται τοῦτο .....

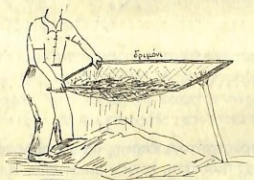
- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
 πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμείναντα
 χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ά.) ; .....

ἡ χωρίσθη μετὰ τὸν καρπὸν κίονο καὶ
 μετὰ μετὰ τὸν νιφόνι.

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
 ὑλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου· ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΗΝΩΝ

νων μετὰ ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. μετὰ τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
 κατὰ τόπους : βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν) ?

... *χηνου κ.δ. καὶ λινου απο...*
ν.τρι.μον.ι.

- 7) Ὄταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν ; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός ; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμός τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ?

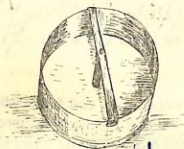
Ο.τειν.ετοιμασθ.ομ...
ο...καρπος...μαγειται...εἰς...σωρόν...
αφ'...το...καυρ.κί...λαρσε...σταυρος
με...το...καρποφθαρο...Αν...επακο-
λουθῇ...προσκύναις...κ.λ.μ.

- 8) Ἀλλὰ ἔτι μακροτέρως μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθή κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην. ... ?

γ'.1) Ποῖαι ὀφείλαι πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἀλώνι· π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνήθεια. Ἦρχετο ὁ δεκατιστής εἰς τὸ ἀλώνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγίνετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἴπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

χωρητικότητα του εις ὀκάδας, εις κοιλὰ κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἰχνο-
γράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας). ἔκαταβάλλοντο
εἰς τὸ χωράφι· μὲ δαμάσκηνα καὶ ἀγροφυλάκια εἰς
τὸ ἄλωνα· ὁ δὲ καὶ ἄλλοι μὲ τεύκεδες· ἔπειτα
τὸ δικοῦμφο του.....

σχ 1 δουλίκι

σχ 2 νεμερλί

- 2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἄλωνα ;

α) τὸ παπαδιάτικο,
β) τὸ ἀγροφυλάκιον,
γ) τὸ γυφτιάτικο,
δ) τὸ ἄλωνατικο κλπ.

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερον μέτρα τῶν δημοτικῶν (ὄνομα, χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἰχνογραφήματα ἢ φωτογραφίας αὐτῶν) .....

εἰς τὸν πῦλωνα τοῦ καρποῦ... ἔχρησε
μοχοιοῦντο τὰ νεμερλί... δοχεῖα
ποῦ ἐνομάζοντο· σχ 1 δουλίκι καὶ
σχ 2 νεμερλί.....

- 3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκκων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἐκάστην περίπτωσιν τὰς σχετικὰς συνηθείας) Οὐ· καρπὸς ἀποθηκεύετο,

εἰς τὸν οἰκίαν τοῦ γεωργοῦ εἰς τὰ
σημεία... τοῦ ἔδαν... ἔχρησε.....

- 4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἄχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἄλωνα. Πῶς ἐγένετο ἡ ἀποθή-

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον ; ἡ ἀποκρίσις εἰς.
 τὴν ἀρχιδρῶν^{καθαλὸν} καὶ μεταφρονεῖ
 μὲν τρεῖς κατασκευασμέναι ἀπὸ κλαδῶν
 δένδρων

- 5) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογή τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
 θερισμοῦ ἀπὸ τῶν καλυτέρων στάχυς ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ; ...

Προτιμότερον ὁ χωρισμός γίνεται μὲν τὴν
 διαλογήν σταχυῶν πρὸ ἀλωνίσματος. Σιχωριστά

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογή τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
 σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτή) ἐκ σταχυῶν,
 τὸ ὅποιον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὅπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..

μετὰ τὸν θερισμόν .....

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτή αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς τοῦ φυλάσσεται.
 πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; ..

λέγεται μέχρι
 καὶ φυλάσσεται μέχρι τοῦ ἐκείνου. ἔτος

Δ'. ΕΤΗΣΙΑ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
 τόπον σας ἀνάμμα φωτιάς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
 γέννων, ἑσπέρas 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρ-
 τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρas τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

Ὁ ἔθιμος ἡμέραν τοῦ ἔτους λαμβάνει
 καὶ λαμβάνει χώραν τὸ ἔθιμον τὴν
 πυρᾶς .....

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ; .....

2) Πώς λέγεται ή φωτιά αυτή ; (π.χ. φανός, άφανός κλπ.).....

β'. 1) Ποιοι ανάπτουν την πυράν' παιδιά, ήλικιωμένοι, ποιος άλλος ;....

2) Ποιος ή ποιοι συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. διά την πυράν.
Τὰ κλέπτουν ; "Αν ναι, από ποιον μέρος ; .....

3) Πώς γίνεται ή συγκέντρωσίς των. (Περιγράψατε λεπτομερώς)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΔΟΗΝΩΝ

γ'. Ποιαί αί συνήθειαι είς κάθε τόπον διά κάθε πυράν ;

1) Προσευχάι, διάφοροι έπικλήσεις, ξόρκια, ξσματα, κρότοι, θόρυβος.
Καταγράψατε τὰ σχετικά κείμενα .....

2) Πηδήματα, χοροί γύρω από την πυράν. (Περιγραφή λεπτομερής)

3) Τί καίονται εἰς τὰς πυράς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λου-
λουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.) ....

.....
.....
.....
.....

4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα
τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς) .....

.....
.....
.....

5) Παραθέσατε λεπτομερῇ περιγραφὴν τοῦ ἔθιμου εἰς τὸν τόπον σας

.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

.....
.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ὀλίγα περὶ εὐς καταχωρῆς τῶν κα- τοίκων τῆς συμφερνῆς Μανδρας

Οἱ συμφερίνοι κάτοικοι τοῦ χωρίου Μανδρας
κατὰχονται ἐκ τῆς Μ.Ἀσίας. Τὸ χωρίον
τῶν ὀνομάζετο Σερδιβάν καὶ ἀνήκεν
εἰς τὸν νομόν τῆς Νικομηδείας.

Ὅταν ἔγινε ὁ Μικρασιατικὸς διωγμὸς
ἐγκατέλειψαν τὸ χωρίον τοὺς καὶ ἦλθον
εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸ 1921. Ἀφοῦ ἐπὶ
ἐν ὀλόκληρον ἔτος ἔμειναν εὐ τὸν
Βόλον καὶ εἰρχάμενοι εἰς διαφόρους ἐργα-
σίας ὡς ἐργάται, τὸ ἔτος 1922 ἦλθον
ὅλοι μαζὶ εὐ τὸν νομόν Σάνδης

καὶ ἐγκατεστάσαντες πρὸς τὸ
ἐπαρτήριον τῶν χωρίων τὸ ἐποῖον ὀ-
νομάσαν Μανδρά Τεϊκούρ.

Κατ' ἀρχὴν ἔμειναν εἰς Τούρκικα
εἰσιπλίκια πού ἦσαν ὀλίγον ἔξωθεν
τοῦ χωρίου. Οἱ κακουχίαι, ἡ ἔλλει-
ψις τροφίμων, ἡ ἀλλαγὴ τοῦ κλι-
ματος εἶχον ὡς ἀποτέλεσμα νὰ
κλυνισθῇ ἡ ὑγίεια τῶν. Πολλοὶ ἐξ
αὐτῶν ἀρρώστησαν ἀπὸ διαφόρους
ἀδυνείας (πνευμονία, ελκυσμοί κλη)
καὶ ἀπέθανον. Ὅσοι ἔμειναν βού-
σαν εὐ τὰ εἰσιπλίκια καὶ ἐπιδίδοντο
εὐ τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς.

Εἰς τὸν τόπον αὐτὸν μετέφερον τὰ
ἡδύ, ἔδιμα καὶ τὰς συνηθείας πού
εἶχον εὐ τὸν τόπον τοὺς δουλαῖ
εἰς τὸ Σερδιβάν καὶ ἦτο ἡ ἀγαπη-
μένη τῶν πατρῶν καὶ τῶν θυμούντων

μέχρι σήμερον μέ νοσταλγίαν
εἰς τὸ ἐρωσιματολόγιον διὰ γεωργικά ἔργα-
λεῖα ἄπαντὶ διὰ τῆς ἐπορᾶς, τὸν θέρμερον
καὶ τὸν ἀλυνισθόν καὶ διὰ τὰ ἔργαλεῖα
ποῦ ἐχρησιμεύουσιν μέχρι τοῦ 1920 κατὰ
τὰς ἐργασίας αὐτὰς.
Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἔθιμον τῆς πυρεῖς, δὲν ἐπύρχει
οὔτε ἐπαίχει σήμερον. —

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Συμφώνως μὲ ὁρισμένης πληροφορίας
τὰς ὁποίας συνέλεξα σχετικῶς μὲ τὰς
ὀφειλὰς αἱ ὁποῖαι ἔπρεπε νὰ καταβληθῶν
εἰς εἶδος κατὰ τὸν ἀλωναριόν, ἔχω νὰ προ-
θέω τὰ ἑξῆς:

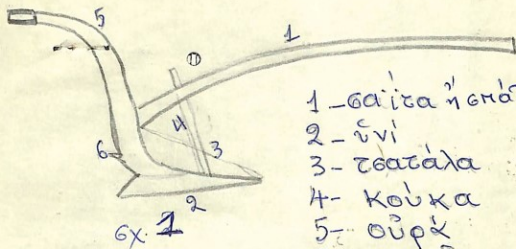
Ὁ δεματιστής ὁ ὁποῖος ἦτο Τούρκος
ἐπηρενοῦσε ἀπὸ τὸ χωράφι καὶ ἔπαιρνε
τὸ δικαίωμα ^{ὑπολόγηται} τῶν δερμάτων. Κατόπιν μετε-
φέροντο τὰ δερμάτια εἰς τὸ ἀλώνι
πρὸς ἀλωναριόν.

Συνέβαινε ὅμως τὸ ἑξῆς: Ὁ δεματι-
στὴς συνήθως ἀρχοῦσε νὰ περᾷ
ὀλοκλήρους μῆνας ὥστε τοὶ δερμάτια
ἔμενον ἐν τῷ χωράφει καὶ ὡς ἦτο φυ-
εῖλαι ὁ καρπὸς ὁ περτεσὺς περτε-
χοιλοῦσε.

Μετά τὸν ἀλωναριόν ὁ καρπὸς
κοῦ ἦτο χαλασμένος ἢ μυχλιασμέ-
νος μετεφέρετο εἰς τὸ ποτάμι τοῦ
χωρίου των. Αἱ γυναῖκες ἔπαιρνον τὸν
καρπὸν καὶ τὸν αἶθωναν διὰ νὰ στεγνώ-
σῃ. Ὁ καρπὸς ἔμενε ἀπλωμένος πολλὰς
ἡμέρας καὶ πολλάκις παρεσύρτετο
ἀπὸ τὸ ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ.
Ἐκεῖνος ποῦ ἔμενει καθαρός πλέον
ἐχρησίμευεν διὰ τὴν διατροφὴν των.
Ἐπειδὴ ὅμως δὲν ἀρκοῦσε δι' ὅλον
τὸ ἔτος ἀνακατέετο μὲ καλάμπο
καλχυρον. τὸ ὁποῖον ἦτο καὶ τὸ περιεσώζετο

Ξύλινον ἄροτρον πού ἔχρησιμοποιεῖται
παλαιότερον

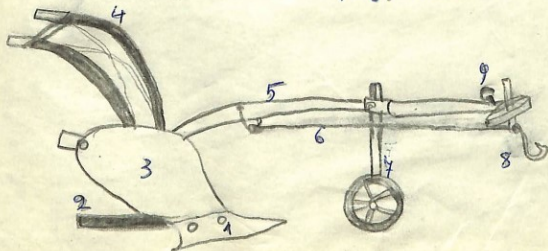
- 1 - θαίτα ἡ ἐμάδα
- 2 - ὕνι
- 3 - τσατάλα
- 4 - κούκα
- 5 - οὐρξ
- 6 - καμάς

Σιδιρῶν ἄροτρον πού ἔχρησιμοποιεῖται
μέχρι σήμερον

- ἄροτρον
- 1 - ὕνι
  - 2 - στρωγίς
  - 3 - ὑπερό
  - 4 - χερούλια

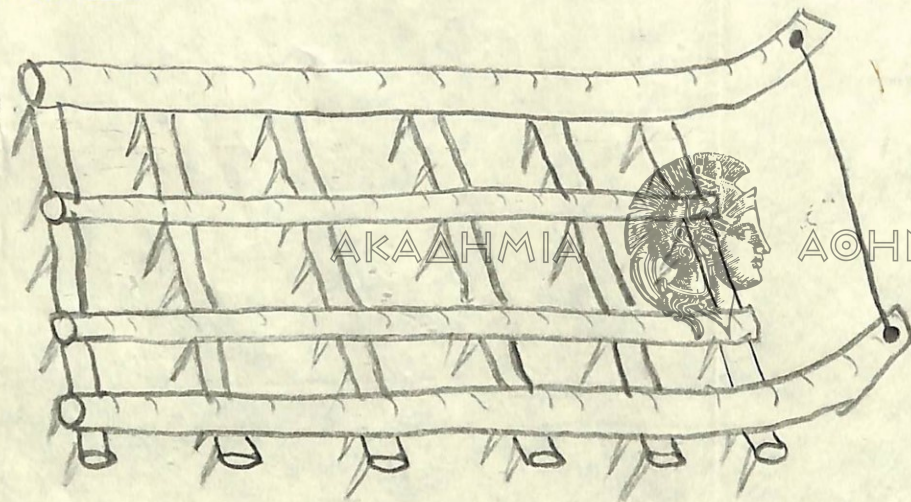

- ἄροτρον
- 5 - θαίτα
  - 6 - βέρχα
  - 7 - τρεχούλι
  - 8 - γάντζος
  - 9 - μέγχενες

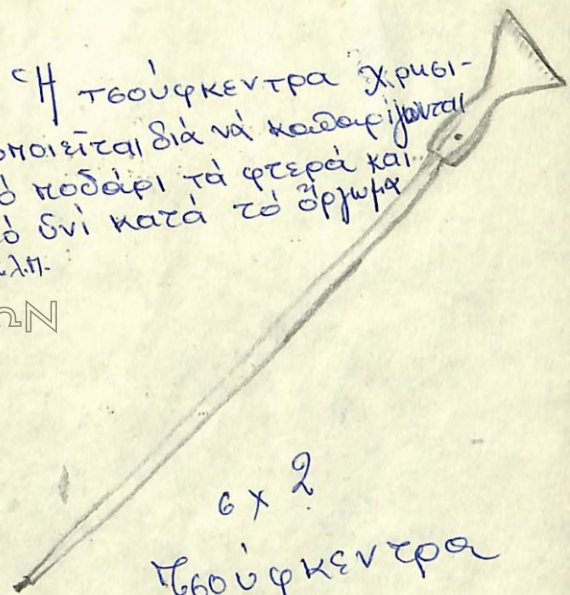
ἄροτρον

Ξύλινη εβάρινα που χρησιμοποιείται μετά
το άρρωμα δια τὴν ἰσοπέδωσιν τοῦ χώρου
φιοῦ. —

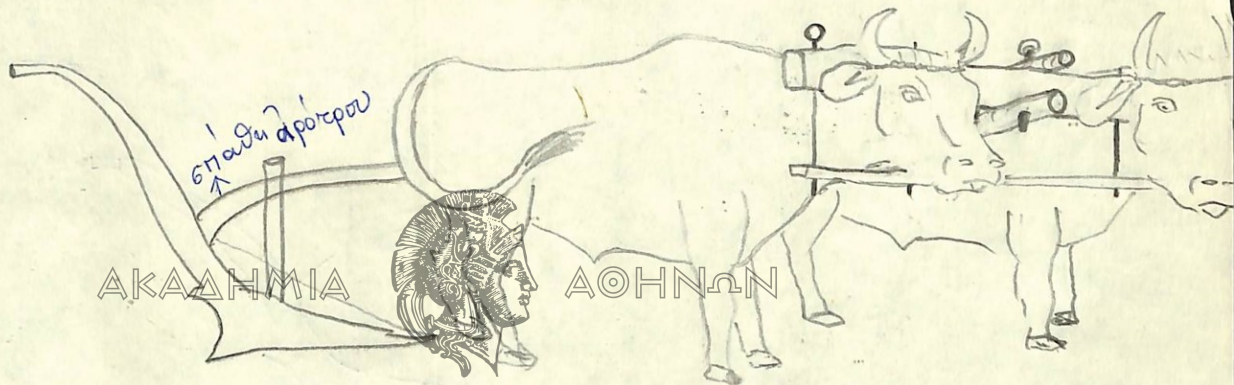
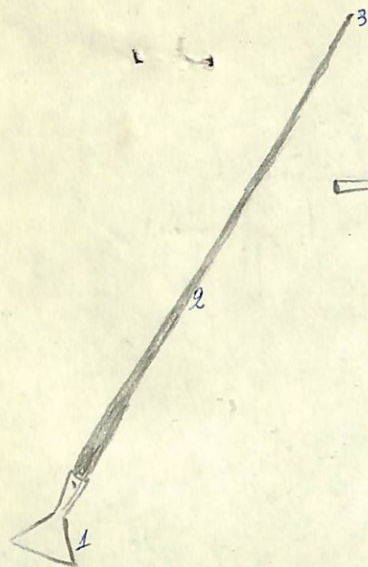
εχ. 1
εβάρινα ξύλινη

Ἡ τρούφκεντρα χρησι-
μοποιεῖται διὰ νὰ καθαρίζεται
τὸ ποδάρι τὰ φτερά καὶ
τὸ σὺν κατὰ τὸ ἄρρωμα
κλ.π.

εχ. 2
τρούφκεντρα

Ζεύξιμον βοδιῶν

ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 1- ἄξονι
- 2- ἐξούγκεντρα
- 3- νενζούλι